

ОВИ ПРЕДЛОЗИ СУ УСВОЈЕНИ ОД СТРАНЕ ЦРКВЕНОГ ОДБОРА БЕОГРАДСКЕ ЦРКВЕ 3.3.2018.

Predlog crkvenom odboru - tačke borbe protiv jeresi Duhovne formacije

"I kad ljudi koji stoje na položaju vođa i nastavnika rade pod silinom spiritualističkih ideja i izvrnutih tumačenja, da li ćemo ćutati, iz straha da ćemo ih povrediti, dok duše bivaju obmanute?" (Manuscript 72, 1904)

SAŽETO OBJAŠNJENJE PREDLOGA ЦРКВЕНОМ ОДБОРУ

U nastavku teksta sledi objašnjenje značaja borbe protiv jeresi koja se promoviše u našoj zajednici, potom kratak osvrt na jeres Duhovne formacije, a potom i predlog za crkveni odbor za borbu protiv jeresi Duhovne formacije koji ima sledeće tačke:

- 1) Predlog da se održi bogoslužjenje i napravi serija predavanja na kojima će se raskrinkavati zablude Duhovne formacije;
- 2) Predlog da se svim odgovornima pošalje zahtev za ukidanje predmeta "Hrišćanska duhovnost" na Teološkom fakultetu koji po svom sadržaju i spisku preporučene literature navodi buduće teologe na zablude Duhovne formacije.
- 3) Predlog da se svima odgovornima pošalje zahtev da se preispita ostanak profesora na fakultetu kao i propovednika u Božjem delu koji po crkavama zastupaju zablude duhovne formacije i da se pozovu na odgovornost oni koji i dalje omogućavaju njihovo nesankcionisano delovanje i finansiranje od strane naših desetaka i darova. Na odgovornost se moraju pozvati svi koji su dozvolili da se zablude Duhovne formacije promovišu kroz našu literaturu, propovedi, zdravstvene programe i nastavu teološkog fakulteta. Propovednik mora da ima svest o odgovornosti i pred Bogom i pred ljudima za sadržaj svoje propovedi i za svaku svoju izrečenu reč. Licemerno je voditi i jedan proces protiv kritičara trojstva kao promotera pogrešne predstave o Božjoj prirodi, dok se protiv promotera iskrivljene predstave o Božjem karakteru, što predstavlja mnogostruko opasniju prevaru, ne preduzima nikakva akcija koja bih ih omela u trovanju naše crkve zabludama Duhovne formacije.

Posle predloga za borbu protiv jeresi sledi prvi dodatni prilog (od strane 8) - Sažeta analiza osnovnih načela zablude Duhovne formacije (modernizovane Duhovne discipline Ignacija Lojole), a potom drugi dodatni prilog (od strane 15) - Analiza predmeta „Hrišćanska duhovnost“ i preporučene literature.

OBJAŠNJENJE ZNAČAJA BORBE PROTIV DUHOVNE FORMACIJE

Bog sam zatvora vrata za prijatelje istine dokle god vernici crkve dozvoljavaju da se u ime crkve, u njenim prostorijama, njenoj litetaturi i na nastavi teološkog fakulteta promovišu jeresi.

Svako ko pokazuje ravnodušan stav prema iskrivljenom interpretiranju jevanđelja, on je saučesnik u zlu i njemu nije mesto u Gospodnjoj crkvi, a najmanje na mestu propovednika ili profesora na Teološkom fakultetu. Elen Vajt upozorava:

"Bog smatra ravnodušnost i neutralnost u verskom sukobu kao najteži zločin ravan najvećem neprijateljstvu protiv Boga." (EGW S3 280-281)

"Oni koji nemaju dovoljno hrabrosti da ukore greh, ili koji zbog nemarnosti ili nedostatka zanimanja ne ulažu napore da oplemene porodicu ili Božju crkvu, smatraju se odgovornim za zlo koje može uslediti iz

njihovog zanemarivanja dužnosti. Mi smo isto tako odgovorni za zla koja smo mogli sprečiti u drugima korišćenjem roditeljskog ili pastorskog autoriteta kao da su ta dela bila naša vlastita." (Patrijarsi i proroci, str. 486)

"I kad ljudi koji stoje na položaju vođa i nastavnika rade pod silinom spiritualističkih ideja i izvrnutih tumačenja, da li ćemo ćutati, iz straha da ćemo ih povrediti, dok duše bivaju obmanute?" (Manuscript 72, 1904)

"I oni koji se nalaze na najvišim položajima mogu da zavode druge na pogrešan put, naročito ako misle da im ne preti nikakva opasnost." (ST 28.07.1881)

"Gospod danas ne radi da bi mnoge duše priveo istini zbog članova zajednice koji se nikada nisu obratili, kao i zbog onih koji su jednom bili obraćeni, ali su zatim ponovo upali u raniji greh i otpadili se. Kakav uticaj mogu imati na nove obraćenike ovi neposvećeni članovi? Neće li oni učiniti nedelotvornom vest Božju koju treba da objavljuje Njegov narod?" (Svedočanstva za zajednicu 6, 370)

Ukoliko ne učinimo sve od sebe da uporne nosioce zablude odstranimo iz svoje zajednice, moraćemo da sačekamo da Bog to uradi kroz progonstvo protiv zajednice, koje oni koji zidaju svoju duhovnu kuću na pesku neće izdržati, ali onda ćemo morati da radimo Gospodnje delo pod dosta otežanim uslovima.

Dok ne dođe progonstvo, oni će promovisati zlo unutar crkve, u ime same adventističke zajednice, a kada dođe progonstvo, oni će zajednicu da napuste pod ovim ili onim izgovorom, pa će nastaviti da se bore protiv istine od spolja, u ime crkava otpalog Vavilona.

"Kad se oluja približi, veliki broj onih koji su tvrdili da veruju u poruku trećeg anđela, ali nisu bili posvećeni poslušnošću prema istini, napustiće svoje položaje i pridružiti se redovima protivnika. Budući da će se ujediniti sa svetom i postati zajedničari njegovog duha, oni će posmatrati stvari u gotovo istom svetlu, a kad iskušenja dođu, biće spremni da izaberu lakšu, popularniju stranu. Daroviti ljudi, ugodna govora, koji su se nekada radovali u istini, upotrebiće svoje snage da prevare i zavedu duše. Oni će postati najogorčeniji neprijatelji svojoj negdašnjoj braći." (Velika borba, str. 523 – 1911.)

"Delo, koje je Crkva propustila da obavi u vreme mira i napretka, moraće da završi u doba strašne krize, pod najtežim i najžalosnijim okolnostima. Opomene koje su usled prilagođavanja svetu utihnule ili bile zaboravljene, moraće da se objave usred najžešćeg protivljenja neprijatelja vere. U to vreme će površni, bojažljivo-oprezní vernici, čiji je uticaj stalno usporavao napredovanje dela, odbaciti svoju veru." (5T str. 463 - 1885)

"Ukoliko se Crkva, koja je sada prožeta duhom odmetništva, ne pokaje i ne obrati, moraće da jede plodove svojih dela sve dok se ne zgadi sama sebi. Ukoliko se odupre zlu i izabere dobro, ukoliko potraži Gospoda u potpunoj poniznosti i posegne za svojim visokim zvanjem u Hristu, ukoliko stane na platformu večne istine i verom seže za dostignućima koja su joj stavljena u izgled, biće izlečena. Ona će se pojaviti u svojoj bogomdanoj jednostavnosti i neporočnosti, oslobođena od svih zemaljskih veza, pokazujući da ju je istina zaista oslobodila. Tada će njeni vernici zaista postati izabranici Božji, Njegovi predstavnici." (8T str. 247-251 - 21. april 1903)

"Oni koji staju u odbranu Božje časti i zalažu se za čistotu istine po bilo koju cenu imaće mnogobrojna iskušenja, kao i naš Spasitelj u pustinji kušanja. Dok će oni koji imaju narav sklonu popuštanju, koji nemaju hrabrosti da osude zlo, već ćute kada je potreban njihov uticaj da stanu u odbranu onog što je pravo uprkos svim pritiscima, možda izbeći mnoge žalosti i uteći od mnogih nevolja, ali će takođe izgubiti bogatu nagradu, ako ne i sopstvene duše. Oni koji su u skladu sa Bogom i koji kroz veru u Njega dobijaju snagu da se odupru zlu i stanu u odbranu onoga što je istinito, uvek će imati bolne sukobe i često će stajati gotovo sami. Ali dragocene pobeđe biće njihove dok Bog bude njihovo pouzdanje. Njegova milost biće njihova snaga." (EGW, 3T 302.303)

KRATAK OSVRT NA JERES DUHOVNE FORMACIJE

Zastupnici Duhovne formacije zastupaju i promovišu grupu zabluda i tehnika spasenja. Na osnovu glavnog udžbenika pod nazivom "Kad Balkanac vidi svog Boga" (od Igora Mitrovića) za predmet "Hrišćanska duhovnost" na Adventističkom teološkom fakultetu u Beogradu, studenti uče sledeću definiciju pojma Duhovna disciplina:

"Duhovna disciplina je bilo koja aktivnost koja mi pomaže da steknem silu kako bih živeo život koji je Isus iz Nazareta naučavao i pokazivao primerom. Koje su to aktivnosti? Neke su osnove – osamljivanje, molitveno razmišljanje na osnovu Svetog pisma (Biblije), razvijanje hrišćanske zajednice i služenje (ili "hrišćanski aktivizam")" (Igor Mitrović, Kad Balkanac vidi svog Boga, 23) Zapazimo da iskustvo duhovnog preobražaja nije utemeljeno na reformi motiva srca pod uticajem Svetoga Duha, već na naporu ljudske volje: "Duhovni preobražaj nema veze sa trudom iz petnih žila, već sa mudrim vežbanjem." (Igor Mitrović, Isto, 21)

Dublja analiza Duhovne formacije nam otkriva da njeni promoteri zastupaju nekoliko krucijalnih zabluda i tehnika, pre svega - iskrenost grešnih motiva svog srca, umesto iskrenost volje, kao temelj pokajanja, potom formiranje granica radi odbrane sebe od emotivnog povređivanja, tehniku ispovedanja celokupnog svog života jednoj osobi, istraživanje traumatičnih okolnosti iz prošlosti radi oslobađanja od lične odgovornosti, bavljenje ranama svog srca radi psihičkog praznjenja unutrašnjeg nezadovoljstva, emocije kao pokretač umesto motiva prave ljubavi i emociju ljubavi kao lek za ranjeno ljudsko srce, što detaljnije obrazložimo u prvom prilogu pod nazivom - Sažeta analiza osnovnih načela zablude Duhovne formacije.

TRI TAČKE PREDLOGA BORBE PROTIV DUHOVNE FORMACIJE

PREDLOG DA SE ODRŽI BOGOSLUŽENJE I NAPRAVI SERIJA PREDAVANJA NA KOJIMA ĆE SE RASKRINKAVATI ZABLUDE DUHOVNE FORMACIJE

Predlog je da se u glavnoj propovedi u subotnom prepodnevnom bogoslužanju crkva upozna sa osnovnim tačkama zablude Duhovne formacije i sa pritiscima koji u njenom promovisanju dolaze iz same crkvene uprave, da bi se tako podstakao duh lične odgovornosti u razumevanju istine i odupiranju iskušenju. Treba jasno objasniti da mi nismo dužni da kao katolici slepo slušamo autoritete već da kao protestanti smatramo plemenitim kada neko proverava Pismom da li je to sve tako što mu autoriteti govore (Dela 17,11). Iskušenje vernika je samoobmana, kada, iz straha od suočavanja sa sopstvenom odgovornošću, vernici svoju ličnu odgovornost mišljenja i odlučivanja dragovoljno predaju autoritetima koji misle umesto njih samih. Zato treba obrahriti vernike da sami stoje iza onoga što veruju i da budu hrabri da svoja shvatanja izlože preispitivanju i kritici različitih mišljenja: "Izbavljenje je u mnoštvu savetnika." (Priče Solomonove 24,6) U mnoštvu savetnika ćemo svakako naići na različite stavove, pa ćemo zato morati da na sebi zadržimo odgovornost da sami zaključimo na osnovu smisla rečenoga šta je ispravno. Izlažući svoja shvatanja kritici mi se proveravamo i usaglašujemo sa jednom istinom:

"Sakupljali bismo se zajedno, sa teretom u duši, moleći se za jedinstvo vere i nauke; znali smo da Hristos nije podeljen. Jedna po jedna tačka bila je predmet našeg istraživanja. Sa osećajem strahopoštovanja otvarali smo Pismo. Često smo postili da bismo bili sposobniji da shvatimo Istinu. Ako neka tačka nije bila jasna, raspravljali smo o njoj posle iskrene molitve i svako je mogao potpuno slobodno da iznese svoje mišljenje; zatim bismo se opet savili u molitvi dok su se žarke molitve dizale nebu da bi nam Bog pomogao da budemo potpuno složni, da budemo jedno kao što je Hristos sa Ocem jedno. Prolivene su mnoge suze. Mnoge smo časove ovako proveli. Ponekad smo proveli čitave noći istražujući Pisma da bismo mogli da razumemo istinu za naše vreme. ... Ne zadržavajući se na pitanjima koja nisu bila tako važna a o kojima su postojala različita gledišta, nastojali smo da naše nesuglasice dovedemo na što je moguće manju meru. ... Oni koji misle da nikad neće trebati da se odriču svog mišljenja, da nikad neće biti prilike da menjaju neko svoje gledište, razočaraće se. Sve dok se tvrdoglavo držimo svojih ličnih ideja i mišljenja sve dotle neće moći da dođe do jedinstva za koje se Isus molio. ... Ljudski će nagon pokušati da

nas uveri da nas Bog vodi i tada kad se u stvari držimo svog vlastitog puta. Ali ako budno stražimo i savetujemo se sa braćom, bićemo svesni istine." (EGW, Svedočanstva za propovednike 25, 31, 502)

U nameri da se otvore javne diskusije o spornim pitanjima, često se čuju reči otpora koje glase da vernici nisu sazreli za javnu raspravu. Upravo fakat da nisu sazreli jeste argumenat da se javne rasprave moraju otvoriti da bi došlo do sazrevanja ličnosti.

Bez zrelog javnog mnjenja, koje nije prethodno detaljno informisano o onome o čemu treba da odlučuje, i koje nije naučilo da misli svojom glavom i da argumentima razuma stoji iza svojih uverenja, mi ne možemo da tvrdimo ni da je ispunjen osnovni preduslov objektivnosti bilo kakvog demokratskog glasanja i odlučivanja u crkvi. Vernici će u tom slučaju kada glasaju ostati samo produžena ruka rukovodstva koje misli i odlučuje umesto njega samog. "Prilikom savetovanja o napretku Božjeg dela niko ne bi trebalo da prisvaja pravo nametanja svoga mišljenja, niti da govori u ime svih, ukoliko svima nije jasno i ukoliko se nisu složili da je upravo njegov savet ili predlog ispravan. ... Neka odbori objasne vernicima svoje planove koliko je god to moguće, da bi javno mnjenje crkve moglo da podupre njihove napore." (EGW, Svedočanstva za propovednike 217) Prirodno je da se rukovodstvu koje želi da zadrži pozicije moći ne sviđa da vernici na sebi ponesu svest o sopstvenoj odgovornosti i da sazru kao ličnosti sposobne za razuman dijalog i odgovoran izbor. Po Imanuelu Kantu "Nezrelost je nemoć da se svoj razum upotrebljava bez vođstva nekog drugog. ... Pošto su najpre zaglupeli svoju domaću stoku, brižljivo sprečavajući da se ta mirna stvorenja ne odvaže ni na jedan korak iz dupka u koji su ih zatvorili, ti tutori posle ukazuju na opasnost koja im preti ako pokušaju da idu sami" (Immanuel Kant, Um i sloboda, 43). Problem narodne neprosvećenosti je zapazio još grčki filozof Protagora: "Mnoštvo ne shvata ništa, nego samo ponavlja ono što mu vođe kažu." (Protagora 317) Zato Elen Vajt upozorava:

"Sotona stalno nastoji da obrati pažnju na čoveka umesto na Boga. On navodi ljude da gledaju na biskupe, pastore i profesore teologije kao na svoje savetnike, umesto da sami istražuju Sveto pismo da bi saznali svoju dužnost. Tada, upravljajući umovima ovih vođa, on može po svojoj volji da utiče na mnoštvo." (Velika borba, 595)

To je razlog zašto je neophodno kroz predavanja sa otvorenim diskusijama formirati slobodno javno mnjenje. Zato predlažemo da se upravo da bi se zablude Duhovne formacije i druge jeresi dublje raskrinkale, organizuju redovna sedmična predavanja (u duhu dijaloga tj. tribina) koja će promovisati zanemarene tačke istine. Zašto da se te istine promovišu u obliku pitanja, dijaloga, diskusija i tribina? Zato što, da bi se te istine razumele, one se ne smeju autoritarno nametati vernicima već se kroz diskusiju trebaju tako objasniti da postanu po smislu shvatljive onome ko je prevaren. To objašnjava Elen Vajt: "U susretu sa protivnikom, naš najusrdniji napor treba da bude da predstavimo temu na takav način da probudi uverenje u njegovom umu, umesto da tražimo da on samo poveruje verniku." (Sluge Jevanđelja 299) Da bi ljudi shvatili smisao istine, potrebno je, koliko god je to moguće, otvoriti duh dijaloga sa vernicima: "Posle kratke propovedi odstupite od uobičajenog rasporeda bogoslužjenja i pružite ruku svima koji žele da ostanu na razgovoru ili biblijskom času da na njemu postavite pitanja o problemima koji su im na srcu." (Special Testimonies, Series A, No. 7, p.7, 1874) "Ljudima treba dopustiti da postavljaju pitanja u vezi sa predmetima koje su slušali i koji ih zbunjuju." (Review and Herald, 19.4.1892) Ako ljudi sami ne postavljaju pitanja, treba ih pokrenuti da misle tako što će im propovednik postavljati pitanja: "Posle kratke propovedi treba da budete sveži, kako biste održali i biblijski čas i tumačili ono o čemu ste govorili, podstičući pitanjima ljude da izraze svoje mišljenje." (Letter 8, 1895).

Poučavanje je korisnije od propovedi: "Ne ostavljajmo vernike u ubeđenju da svake subote treba da slušaju propoved. Od onih koji često slušaju propovedi, mnogi nauče veoma malo iako se istina iznosi veoma jasno. Bilo bi im korisnije kada bi vreme prepodnevne propovedi subotom često dobilo karakter biblijskog časa." (Letter 192, 1906)

No, dešava se da uspavano ili zavedeno mnoštvo ne želi da ga iko duhom rasprave trgne iz njegovog lažnog mira i samozadovoljstva. Takvi vernici i propovednici se klone svakog preispitivanja nazivajući ga

pojmom "talasanja" jer bi diskusija o nejasnim pojmovima razotkrila da oni sami istinu ne razumeju i da je jedinstvo vernika crkve samo prividno i formalno, utemeljeno kao kod katolika na pripadnosti zajednici, a ne na Svetome Duhu i jedinstvenom razumevanju istine. Elen Vajt upozorava protiv takvog shvatanja:

"Ljudi su zadovoljni svetlošću koju su već primili iz Božje reči i obeshrabruju svako dalje istraživanje Pisma. Oni postaju konzervativni i žele da izbegnu diskusiju. Činjenica, da među pripadnicima naroda Božjeg nema nikakvih kontraverzi ili živog raspravljanja ne treba da se uzima za dokaz da se svi čvrsto drže zdrave nauke. Naprotiv, ima razloga da strahujemo da oni ne uočavaju jasnu razliku između istine i zablude. ... Kada se ne započinju nova pitanja istraživanjem Pisma, kada se ne javljaju nikakve razlike između mišljenja koja će pokrenuti ljude da istražuju Bibliju sami za sebe da bi bili sigurni da imaju istinu, tada se mnogi, kao i u drevna vremena, drže tradicije i ne znaju šta obožavaju. ... I postoje mnogi u crkvi koji uzimaju zdravo za gotovo da znaju šta veruju, ali, dok se ne pojave kontroverze, oni nisu svesni sopstvene slabosti. ... Raspravljajte, raspravljajte, raspravljajte!" (GW 298-299)

ZAHTEV ZA UKIDANJE PREDMETA "HRIŠĆANSKA DUHOVNOST" NA ADVENTISTIČKOM TEOLOŠKOM FAKULTETU

Možda predmet od najvećeg značaja za buduće teologe jeste predmet pod nazivom "Hrišćanska duhovnost". Ako i jedan predmet treba da bude očišćen od jeretičkih zabluda i prožet obrazloženjem značaja istine koju je Bog dao crkvi ostatka zarad njene istorijske misije pripreme čovečanstva za Drugi Hristov dolazak, to je onda ovaj predmet. No, umesto da naglasi onu svetlost istine adventističkog verovanja koja je jedinstveni odgovor na iskušenja savremenog sveta, predmet "Hrišćanska duhovnost" predstavlja trojanskog konja, promovisanje zabluda otpalog hrišćanstva u ime same adventističke nauke i čak govori protiv prozelitizma, čime otkriva da ne vidi adventističku doktrinu uzvišenijom u odnosu na crkve palog Vavilona. U sadržaju predmeta na sajtu fakulteta (<http://www.tfb.edu.rs>) objašnjava se da je cilj predmeta da studenti shvate "neophodnost praktikovanja duhovnih disciplina" što nije ništa drugo nego skup tehnika, na koje se vernici navode da se oslone, umesto da se oslone na Boga. To su zapravo Duhovne vežbe Ignacija Lojole koje su preko protestanta Ričarda Fostera prodrle u protestantizam pod nazivom Duhovna formacija, a zatim preko adventiste Džona Dibdala (Jon Dybdahl) i u adventizam, da bi tako na kraju dospele i na pojedine adventističke fakultete. Krićka analiza knjige "Glad" Džona Dibdala nalazi se na sledećoj adresi: http://enlite.org/analiza_gladi.pdf Sam predmet je ranije, na drugim adventistićkim univerzitetima imao naziv "Duhovna formacija", ali je zbog kritike samo preimenovan naziv predmeta u "Hrišćanska duhovnost". Kao što se može videti na sajtu našeg teološkog fakulteta, predmet "Hrišćanska duhovnost" predaje dr. Lidiya Đorđević Runić, koja je mentor (osoba kojoj se ispovedaju gresi) u Restart programu Marka Lukića, a koji je utemeljen na knjizi "Granice" čiji autori jesu akreditovani zastupnici Duhovne formacije.

U neophodnu literaturu za predmet "Hrišćanska duhovnost", pored knjige "Put Hristu" navodi se i udžbenik "Kad Balkanac vidi svoga Boga" od Igora Mitrovića, koji sadrži iskrivljeno interpretiranje osnovnih istina jevanđelja u skladu sa zabludama otpalog protestantizma i Duhovne formacije. U udžbeniku "Kad Balkanac vidi svoga Boga", pored saveta koji vode poreklo iz pravoslavnog misticizma i istočnjačke filozofije, nalazimo kompletne rečenice i pasuse preuzete iz knjige Ričarda Fostera (Richard Foster) „Proslava discipline“ i knjige Džona Dibdala „Glad“. U istom udžbeniku, u odgovoru na pitanje kako postići poniznost, čitamo "Više nego na bilo koji drugi način, vrlina poniznosti najbolje se unosi u čovekov život kroz disciplinu službe. ... Ali ipak postoji nešto što možemo da učinimo. Od svih klasićnih duhovnih disciplina, služba je najpodesnija za rast poniznosti. Kada se čovek lati svesno odabranog kursa delovanja koje naglašava dobro drugih i predstavlja, većinom, skriveni rad, u našem duhu dolazi do duboke promene. Ništa ne disciplinuje neumerene telesne želje kao služba, i ništa ne transformiše te telesne želje kao služba u tajnosti." (Igor Mitrović, Kad Balkanac vidi svoga Boga) Rešenje koje se zastupa nije Hristocentrićno, već egocentrićno i sasvim u sukobu sa objašnjenjem koje nam pruža Elen Vajt, po kome usiljena poniznost jeste hrana za gordi Ego:

"Čovek sam po sebi nije u stanju da spozna svoje zablude. "Srce je prevarno više svega i opako; ko će ga poznati." (Jeremija 17,9) Ustima se može priznavati siromaštvo duha, a da srce to ipak ne prizna. Dok govorimo Bogu o svom duhovnom siromaštvu, srce može da gori uobraženošću da je zbog svoje poniznosti i uzvišene pravednosti dostojnije od drugih. Međutim, pravu predstavu o svom stanju možemo steći samo na jedan način; ako stalno gledamo u Hrista. Tako visoko mišljenje o svojoj pravednosti ljudi imaju samo zato što ne poznaju Hrista. Dok razmišljamo o Njegovoj čistoti i uzvišenosti tada tek u pravoj svetlosti vidimo svoje slabosti, nedostatke i svoje siromaštvo. Postajemo svesni da smo izgubljeni i beznadni, odeveni u odeću samopravednosti, kao i svi ostali grešnici. Uviđamo da se sopstvenom dobrotom i pobožnošću nikad ne bismo spasli, već samo neizmernom Božjom milošću." (EGV Hristove očigledne pouke, str. 159)

U predloženoj bibliografiji za predmet "Hrišćanska duhovnost" navode se knjige čiji su autori otvoreni zastupnici Duhovne formacije - knjiga "Glad" Džona Dibdala, "Snaga Jevanđelja za ličnu promenu" Brajana Hedgesa, i "Duhovne discipline za hrišćanski život" od Donalda Vitneja, itd. U knjizi "Glad", Džona Dibdala, pored navođenja vernika da ispoveda celokupne grehe svog života drugoj osobi, nalazimo i ritmičko ponavljanje molitve i poseban značaj ambijenta i mirisa radi "dubljeg doživljaja Boga", kao da zajednica sa Bogom zavisi od osećanja, a ne od našeg uzdanja u Boga i odricanja od greha. Kao i Ričard Foster, tako i Džon Dibdal naglašava bitnost položaja tela za vreme molitve. U delu "Glad" Džona Dibdala možemo naći tehnike ispovesti ("priznanja"), meditacije ("promišljanja"), oslanjanje na duhovnike ("mentore"), ritmičko ponavljanje molitve kao kakve mantre, bavljenje sobom i svojim telom (svojevrсна joga), autentičnost (iskreno sleđenje poriva svoga Ega) i razne druge zablude koje su odlika savremenog otpalog protestantizma.

Preporučena knjiga "Toksična vera" Džeka Feltona takođe zastupa zablude Duhovne formacije. Ona nabraja skup simptoma lažne vere, koji su zapravo plod zidanja na "pesku" sopstvene pravednosti, umesto zidanja na Steni - uzdanja u Boga, i onda tvrdi da te simptome ima svaki vernik. Kao rešenje autor knjige "Toksična vera" ne vidi preispitivanje načela verovanja, već kao uzrok navedenih simptoma toksične vere okrivljuje stroge roditelje, životne traume, nezadovoljenje lične sujeta i sebičnosti, kao i druge faktore koji ne mogu biti nikakav izgovor, već samo test da li osoba zaista veruje u Boga ili se sve vreme oslanja na sebe i svoju grešnu prirodu.

Zbog navedenih zabluda koje truju generacije mladih propovednika treba pod hitno ukloniti predmet "Hrišćanska duhovnost" sa Adventističkog teološkog fakulteta u Beogradu.

Dublja kritička analiza predmeta "Hrišćanska duhovnost" nalazi se u drugom prilogu pod nazivom - Analiza predmeta „Hrišćanska duhovnost“ i preporučene literature.

ZAHTEV DA SE PREISPITA OSTANAK U DELU PROFESORA I PROPOVEDNIKA KOJI PROMOVIŠU DUHOVNU FORMACIJU

"Oni koji zauzimaju poverljive položaje u Božjem delu treba uvek da imaju na umu da visoki položaj povlači i veliku odgovornost. Pravilno ispunjavanje svečanog zadatka koji je pred nama u velikoj meri zavisi od našeg duhovnog stanja. Zato je neophodno da svi imamo jasnu predstavu svoje odgovornosti i duboki osećaj svoje obaveze, jer od duha koji gajimo i kojim pristupamo svom zadatku zavisi naše sadašnje i večno dobro. ... Nedostatak čvrste vere i razlikovanja svetog od nesvetog treba da se smatra dovoljnim razlogom da se takvom čoveku pa ma ko to bio, uskrati mogućnost rada u delu Božjem." (EGW, Svedočanstva za propovednike 260-261)

Na odgovornost se moraju pozvati svi koji su dozvolili da se zablude Duhovne formacije promovišu kroz našu literaturu, propovedi, zdravstvene programe i nastavu teološkog fakulteta. Unija i oblast su bili obaveštavani o jeretičkim zabludama pojedinih knjiga izdavačke kuće "Preporod" i o zabludama propovednika koji sada propovedaju na teološkom fakultetu još pre šest godina, kada je u martu 2012. Miloš Bogdanović javno objavio kritiku knjige "Glad" Džona Dibdala. Sledeće godine je izneo primedbe

crkvenoj Uniji protiv jeresi koje zastupa dr Marko Lukić, koji sada drži "Restart" program u crkvi Beograd 3. Godine 2017. objavio je knjigu "Prodor jezuitizma u savremeni protestantizam i popularnu psihologiju" koja raskrinkava mnoge zablude duhovne formacije. Već 9 godina (počevši od 2009. godine) su u našoj sredini knjige pisaca Duhovne formacije i Emerging church pokreta (koje je štampao Preporod) Orberga, Jensija, Klauda i Taunsenda, Roba Bela i druge knjige u kojima se provlače ideje tog pokreta. Mladi su petkom na omladinskom času 2010. god. proučavali iz knjige „Svako je normalan dok ga ne upознаš“ (I ti možeš biti promenjen). Mladi su na molitvenoj kućnoj grupi proučavali jednu od knjiga Duhovne formacije („Ako želite da hodate po vodi morate da izađete iz čamca“), a o spornim stvarima iz tih knjiga obavešteni su Unija (predsednik Trajkovski u razgovoru 14.06.2012.). Mark Finli, savetnik predsednika Generalne konferencije Teda Vilsona u ličnom razgovoru 20.06.2012. obavešten je za 5 spornih knjiga. Obavešten je u više navrata i sekretar Igor Bosnić, koji je član Izdavačkog odbora Preporoda (15.06, 19.06, 21.06, 22.06.2012. i 20.07.2012). Obavešten je tadašnji direktor Preporoda Dragan Pejovski (15.07.2012. i 19.07.2012. i 22.07.2012.) No, do dana današnjeg ništa nije urađeno na sprečavanju promovisanja tih zabluda na Teološkom fakultetu i uopšte. Generacije studenata su sa jeretičkim shvatanjima završili Adventistički teološki fakultet i nastavili da po našim crkvama promovišu zablude Duhovne formacije. Zato, ukoliko crkvene institucije ostaju ravnodušne na ove primedbe, tj. ako odlažu svoje odgovore više od 15 dana (kako je pravna praksa), treba ih pozvati na odgovornost zbog obstrukcije i promovisanja zablude i zahtevati na vanrednim izborima smenu njihovih čelnika. Adventistička crkva treba da bude i ostane stub i tvrđava istine, a ne jezuitsko odeljenje velikog Vavilona koje je finansirano našim desecima i darovima.

PRVI PRILOG

Sažeta analiza osnovnih načela
zablude Duhovne formacije

ISKRENO AUTENTIČNO GREŠENJE

Duhovna formacija zastupa autentičnost tj. iskrenost motiva svog srca, što znači nesamokritičko prepuštanje svojim prirodnim sklonostima koji se proglašavaju ispravnim samim tim što su prirodni i iskreni. Kako su zahtevi Božjeg zakona zanemareni i površno interpretirani, čovek ne oseća krivicu za prirodne sklonosti svoje pale prirode. Na primer, ako osoba oseća gnev prema Bogu, savetuje joj se da taj gnev izrazi a ne da se za njega pokaje. U preporučenoj literaturi predmeta "Hrišćanska duhovnost" koji se predaje budućim pastorima na našem Teološkom fakultetu, čitamo kritiku ljudi koji se mole neiskreno i izveštačeno "jer su naučeni da sa Bogom treba "lepo" da se priča. Bilo kakav nagoveštaj pitanja, frustracije ili besa ne dolazi u obzir." (Džon Dibdal, Glad). U knjizi "Granice", koja je možda najpopularnija knjiga kod nove generacije naših mladih teologa, čitamo: "Bog više voli iskrenost. ... Kada smo duboko iskreni, i kada prihvatimo odgovornost za sopstveni pravi identitet, tada se javlja prostor da ispoljimo svoj gnev u odnosu na Boga. Mnogi ljudi koji su odvojeni od Boga, emotivno se isključe zato što osećaju da nije bezbedno da mu kažu koliko su ljuti na Njega. Sve dok ne ispolje gnev, neće biti u stanju da dožive osećanja ljubavi, koja su zatrpana ispod tog gneva. Jov je želeo da svoj gnev i razočaranje u Boga u potpunosti ispolji pred Bogom (Jov, 13,3). ... Jov je iskazao svoj gnev i nezadovoljstvo Bogom, a Bog je nagradio njegovu iskrenost." (Granice, 238-241) Zastupnici Duhovne formacije predstavljaju kao da grešne želje nisu same po sebi grešne, već samo u zavisnosti od načina ispoljavanja i zadovoljavanja. U adventističkom programu "Journey to Wholeness", na 28. stranici Radne sveske br. 4, nalazimo "rešenje" problema grešnih želja u njihovom preusmeravanju na "zdrav" način ispoljavanja. Pored pojma "zdrava požuda" nalazimo pojmove kao što su "zdrava arogancija", "zdrava sebičnost", "zdrava lenjost", "zdravo samosažaljenje", "zdrava gramzivost", "zdravo nestrpljenje" itd. U knjizi "Granice" čitamo: "Iako je prisustvo žudnji i želja bogomdana karakteristika, one treba da budu pod kontrolom zdravih ciljeva i odgovornosti." (Granice 112) Isto tako, i psihijatar Torben Bergland, predsednik odeljenja za zdravstvo Trans-evropske Divizije, u svojoj propovedi zastupa da čovek može da se kaje samo za svoje loše postupke, ali ne i za ono što on sam jeste (stanje duha, loše motive srca): "Možeš da se pokaješ zato što si učinio nešto loše, ali ne možeš da se pokaješ zato što imaš mane, zato što jesi ono što jesi." (Torben Bergland, Propoved, Niš, 16.09.2017. god.) Naravno da u takvom poimanju spasenja ne postoji realna potreba čoveka za Bogom koji preobražava ljudsko srce, već samo potreba za potporom u sopstvenoj samokontroli. Isus kritikuje takvu površnost kada objašnjava: "Jer iznutra, iz srca ljudskog, izlaze misli zle, preljube, kurvarstva, ubistva, ... ponos, bezumlje. Sva ova zla iznutra izlaze, i pogane čoveka." (Marko 7,20-23) Takođe, u Pismu čitamo: "Jer sve šta je na svetlu, telesna želja, i želja očiju, i ponos života, nije od Oca, nego je od ovog sveta." (1.Jovanova 2,16) "Telu ne ugađajte po željama." (Rimljanima 13,14) Nasuprot ovim rečima, radi opravdanja prirodnih motiva srca kao ispravnih, zastupnici Duhovne formacije citiraju Maslovljevu piramidu ljudskih potreba, tako da se telesna želja za užitkom, sujetna želja za odobravanjem sredine i sebična potreba za opijanjem emocijom voljenosti ne smatraju grešnim potrebama, već se smatra grešnim jedino pogrešan način zadovoljavanja tih potreba kada se tim pogrešnim načinom neko ugrožava. Pojam stvarnog pokajanja ne postoji, u smislu potrebe za duhovnim nanovorođenjem, već se rešenje vidi u samokontroli i obuzdavanju simptoma greha na nivou misli, osećanja i postupaka. Vernik se kaje samo za simptome loših motiva srca u lošim postupcima i neprijatnim osećanjima, a ne i za same loše motive srca. Ako je osoba narkoman, ona ne smatra da je sama njena želja za opijanjem greh, već samo da je izabrala loš način zadovoljenja svoje primarne potrebe, pa se kao rešenje nudi zamena opijanja narkotikom sa opijanjem emocijom ljubavi. Umesto da se ukore motivi srca kao grešni, oni se pobuđuju izazivanjem emocija i umne predstave o sopstvenoj vrednosti, kao i zamišljanjem prijatnih čulnih doživljaja kroz vežbe kontemplacije. Na molitvu čovek nije pokrenut Svetim Duhom već prirodnim motivima svoga srca, tako da molitelj od Boga traži zadovoljenje svojih prirodnih motiva, umesto rasterećenje od njih. Naravno da, kada bi takva osoba upoznala Božji karakter u svetlu Božjeg zakona, tada bi u molitvi dolazila Bogu sa motivima svoje prirode kao teretom koji je muči, a ne iz tog tereta. Tada bi vapila Bogu za oslobođenje od tih motiva, a ne za njihovo zadovoljenje. Samo nas ispravno poimanje Božjeg zakona može sačuvati od oslanjanja na sebe i učiniti svesnim potrebe za Bogom kao Spasiteljem od greha i krivice. Razlog zašto je mnogima dosadno da se mole Bogu, nije u tome što ne smeju da budu iskreni prema Bogu u vezi svoje ljutnje na Njega, već u tome što nisu svesni svoje potrebe za Bogom jer su zadovoljni sobom, nesvesni sopstvene grešnosti i

potrebe za reformom svog kvarnog srca. Oni treba Bogu da pristupaju ne iz grešnih motiva, već sa grešnim motivima kao teretom od kojih traže rasterećenje. No, umesto da im se kroz zahteve zakona otkrije prava priroda njihovih pokretačkih motiva, što bi pobudilo vapaj Davidove molitve "Učini mi Gospode čisto srce i duh prav ponovi u meni!", zastupnici Duhovne formacije daju savet da se ambijentom izazove odgovarajuća atmosferu koja će ih pokrenuti na molitvu. Umesto nadahnuća Svetoga Duha koji bi kroz zahteve zakona njih osvedočio o pravu potrebu duše za novorođenjem, manipuliše se osećanjima njihove pale prirode: "Napravite ambijent. ... Poznajem jednu ženu koja stvara poseban ambijent tako što prvo otvori vrata da bi pustila da Bog uđe u prostoriju pre nego što počne da se moli. Neki vole da upale sveću ili priguše svetla. Možda će vam neka uspomena na posebno iskustvo sa Bogom pomoći da stvorite ambijent prisnosti. Čak i određeni mirisi mogu da pomognu. ... U mojoj kancelariji kod kuće nalazi se jedan stari borov koren u obliku krsta, koji sam pronasao tokom jednog znakovnog duhovnog povlačenja u osamu. Imam osećaj da moje razmišljanje o Hristovom kristu postaje istinsko kada pogledam u to parce drveta koje me živo podseca i na moje proslo iskustvo i na to što je Isus učinio na Golgoti. ... Moramo pronaći sve moguće načine da u našim životima stvorimo mesto "mirisa ugodnog" koje će u nama stvoriti osećaj božanskog prisustva. Kada stupimo na takvo mesto, mi smo već počeli da se molimo, jer smo posegnuli ka Bogu. ... Na različite načine ovu molitvu možete da skratite, kao na primer: "Isuse, pomiluj me", ili "Pomiluj me". U pravoslavnoj tradiciji ova molitva se ponavlja, bilo naglas ili u sebi, po mnogo, mnogo puta, dok na kraju ne siđe iz uma u srce, gde postaje trajna melodija koja utiče na sve oblasti života. Franjo Asiški se navodno molio celu noć ponavljajući samo: "Isuse, moj Isuse". Još jedan metod jednostavne molitve jeste upotreba vašeg disanja, oblik koji se često nazivao molitvom daha. Pošto je većina verskih tradicija praktikuju, možemo li je smatrati hrišćanskom? Da, ako je njen sadržaj i kontekst hrišćanski. Ja tu molitvu koristim kada se molim za ispunjavanje Duhom Svetim. Dok udišem, ja kažem: "Duše Boga živoga" a dok izdišem: "siđi na mene!" ... Udahnite Isusov mir i ljubav a izdahnite strah ili bol, itd. Jednostavno koncentrisanje na disanje i primanje ljubavi a izbacivanje bola, ljudima mnogo znači i donosi im nagoveštaj Božjeg prisustva." (Džon Dibold, Glad)

POSTAVLJANJE GRANICE DRUGIMA

Osoba sa velikim Egom, koja zida duhovnu građevinu na pesku sopstvene pravednosti, umesto na Steni Hristu, ne može da podnese oluje života. Stresne situacije povređuju njen veliki Ego i ljudska dobrota te osobe nestaje čim joj stres pokvari osećanja. Da bi izbegla situacije koje bi razotkrile da nije umrla sebi, ona umesto negdašnjeg odlaska u manastir koristi tehniku formiranja granica kao i razne druge samozavaravajuće tehnike (pozitivno mišljenje, itd). Na osnovu knjige "Granice" teolog Marko Lukić objašnjava: "Svrha granica je da spreče druge ljude da ne upadaju u naš prostor i ne zlostavljaju nas i da spreče nas da upadamo u tuđi prostor i zlostavljamo ih." (Marko Lukić, Objašnjenje knjige "Granice") U "Journey to Wholeness" vidimo da se ne vidi problem u grešnoj reakciji na stres, već u neadekvatnoj tehnici borbe protiv stresa: "Mi nismo naš problem. ... Naš problem nije ko smo mi, već koje metode smo koristili da se izborimo sa životnim stresom ili da se zaštitimo od fizičkog i emotivnog bola. Koje misaone obrasce ili obrasce ponašanja mogu da označim kao problem u svom životu? Koliko često i koliko dugo sam bio u stanju da zaustavim ili kontrolišem svoje misaone obrasce ili obrasce ponašanja?" (Radna sveska 3 "Journey to Wholeness" 22) Elen Vajt upozorava: "Nemojte u svoje propovedi unositi bilo šta čime biste zamenili Hrista, mudrost i silu od Boga." (EGW, CET 247) Granice se formiraju i iz straha od kritičkog mišljenja, koje bi moglo da pokvari lažni mir, pa zato zastupnici Duhovne formacije svaku diskusiju i preispitivanje proglašavaju govorom mržnje, a kako kritika povređuje njihov veliki Ego, oni je doživljavaju lično. Umesto na razum, oslanjaju se na osećanja. Pitanje svojih želja oni uzdižu iznad pitanja šta istina jeste, a da zaista imaju svest o svojoj odgovornosti pred Bogom, stražili bi i preispitali bi svoja shvatanja. "Početak mudrosti je strah Gospodnji." (Psalam 111,10). Ako nam je istina zaista važna, nećemo oklevati da je izložimo kritici različitih mišljenja: "Izbavljenje je u mnoštvu savetnika." (Priče 24,6) U mnoštvu savetnika ćemo svakako naići na različite stavove, pa ćemo zato morati da na sebi zadržimo odgovornost da sami zaključimo na osnovu smisla rečenoga šta je ispravno, što nas čuva od slepog oslanjanja na drugog čoveka. Elen Vajt upozorava: "Sotona stalno nastoji da obrati pažnju na čoveka umesto na Boga. On navodi ljude da gledaju na biskupe, pastore i profesore teologije kao na svoje savetnike, umesto da sami istražuju Sveto pismo da bi saznali svoju dužnost. Tada, upravljajući umovima

ovih vođa, on može po svojoj volji da utiče na mnoštvo." (Velika borba, str. 595 orig.) No, Duhovna formacija je iz katoličanstva unela u protestantizam oslanjanje na jednog čoveka koji misli umesto nas samih i sa kojim se ne raspravlja. U glavnom preporučenom udžbeniku za predmet "Hrišćanska duhovnost" na adventističkom teološkom fakultetu u Beogradu, čitamo sledeća shvatanja tipična za odnos katolika prema svom kleru: "Pošto je u ovoj fazi mentorstvo izuzetno važno, novim vernicima je potrebno puno pomoći da bi pronašli "pravog" mentora. Nezdрави mentori mogu nove vernike da odvedu u opasnom smeru. Ako je vaš duhovni mentor Osama bin Ladin ili Dejvid Koreš, to može ugroziti čak i vaš goli život." (Igor Mitrović, Kad Balkanac vidi svog Boga) Zastupnici Duhovne formacije svojim mentorima pridaju autoritet katoličkih sveštenika, ali i funkciju umirivanja savesti pred priznatim gresima. "Jedan polaznik je to rekao ovako: "Moj sponzor mi je dao mnogo pohvalnih povratnih informacija i nijednom nije izneo kritiku. Stalno je govorio "I ti takođe?" To je značilo da je i on učinio puno istih stvari kao ja! Kada sam završio, rekao mi je: "Pa John, sve što si podelio (ispovedio, prim. autora) ja sam čuo ranije. Ništa nisi rekao što ranije nisam čuo od mojih drugih klijenata." Bio je to teret nositi svu tu osudu, krivicu i strah. Džeri je bio moj sponzor, ali znam ljude koji su koristili Sveštenike, Rabine, Mule, savetnike itd." (Radna sveska, korak br. 5, Program "Journey to Wholeness", 34) Ako osoba sebe ohrabruje neuspehom drugih ljudi, umesto njihovim pobedama, šta nam još otkriva o namerama te osobe, nego da ona želi i dalje da ostane pod vlašću greha?! Zastupnici Duhovne formacije smatraju da je jedno od pravila grupe za podršku, "da nema dijaloga", "nema popravljavanja drugih", "nema moralisanja" i sl. Za njih, ne postoji ispravno ukoravanje greha, već je svako ukoravanje greha - lažno moralisanje. Elen Vajt ukorava takav duh koji se boji raspravljanja i ukoravanja za grehe: "Oni postaju konzervativni i žele da izbegnu diskusiju. ... Postoji mnogi u crkvi koji uzimaju zdravo za gotovo da znaju šta veruju, ali, dok se ne pojave kontroverze, oni nisu svesni sopstvene slabosti. ... Raspravljajte, raspravljajte, raspravljajte!" (EGW, Sluge Jevanđelja 298-299) "Čujemo kako se neko žali: 'O, tako sam osetljiv, ne mogu podnositi ni najmanju zamerku!'. Kad bi takva lica htela da kažu pravo stanje stvari, ona bi rekla: 'Toliko sam samovoljan, toliko sam samopouzdan, toliko sam ohol, da neću da me ko savetuje; imam pravo da verujem i da govorim kako mi se sviđa!' ... Oni su udaljeni od Boga, a ipak su veoma zadovoljni svojim životom, iako se Bog gnuša njihovog ponašanja. Takva vrsta ljudi će se uvek boriti protiv uputstava Duha Božjeg, a naročito protiv ukora. Oni ne žele da ih neko uznemirava." (EGV Svedočanstva 3, 239)

ISPOVEDANJE SVIH GREHA SOPSTVENOG ŽIVOTA DRUGOJ OSOBI

Duhovna formacija zastupa ispovedanje greha drugome, ali ne onome kome se greh učinio, radi popravljavanja odnosa sa tom osobom, već ispovedanje svih greha sopstvenog života pred osobom od poverenja radi psihičkog rasterećenja i isceljenja. Naravno da je potreba za takvim ispovedanjem dokaz neizmirenosti čoveka sa Bogom, koje je posledica odsustva stvarnog pokajanja za grehe. Osoba koja grehe ne odbacuje, prirodno ima utisak da je Bog ne čuje, pa zato zastupnici Duhovne formacije traže utehu u još jednoj osobi ili grupi sa obrazloženjem da "prisustvo drugoga čini Božje prisustvo daleko realnijim" i da tada "mi više nemamo osećaj da smo sami" (Marko Lukić, Objašnjenje koraka br. 5) Isti teolog na osnovu saveta knjige "Granice" zastupa na našem teološkom fakultetu shvatanje o ličnoj molitvi Bogu da "ta molitva ne ide dalje od plafona", i da zbog toga "Tajna nas više ne pritiska kada je izložimo na svetlost. ... Zašto nije dovoljno da priznamo pred sobom i da priznamo pred Bogom? Odgovor na to pitanje je zato što bez ispovesti drugom čoveku, neće doći do isceljenja." (Marko Lukić, Teološki fakultet Beograd, Objašnjenje koraka br. 5) Elen Vajt objašnjava suprotno: "Nadam se da niko neće i dalje misliti da se Božje odobravanje može zadobiti ispovedanjem greha ljudskim bićima ili da u tome ima neke naročite vrline. ... Svoje tajne grehe ispovedite samo pred Bogom." (EGW T5 645, 1889) "Ipak, onome koji uživa da popušta samome sebi, mnogo je ugodnije da prizna svoje grehe smrtnom čoveku nego da svoje srce otvori Bogu. Ljudskoj prirodi mnogo je lakše da se ispovedi nego da odbaci greh, mnogo je lakše da muči svoje telo oblačenjem kostreti, koprivama i lancima nego da razapne svoje telesne strasti. Zaista je težak jaram koji je telesno srce spremno da nosi da bi izbeglo da uzme Hristov jaram." (Elen Vajt, Velika borba, poglavlje 35) Zapazimo vrlo važan razlog zašto tajne grehe ne bi trebalo ispovedati drugima: "Pokazano mi je da mnoge ispovesti nisu trebale nikada biti izrečene da ih čuju smrtnici; jer rezultat je takav, kakav ograničeno rasuđivanje smrtnih bića ne može da shvati. Semena zla su posejana u umovima i srcima onih koji čuju, i kada oni budu u iskušenju, ova semena će proklijati i doneti plod, i isto

tužno iskustvo će biti požnjeveno, zato što, misle oni koji su u iskušenju - "Ovi gresi ne mogu biti tako tragični; zar oni koji su se ispovedili, dugogodišnji hrišćani, ne rade ove iste stvari?" Na taj način otvoreno priznanje tajnih greha u skupštini postaje miris smrti za smrt, a ne miris života za život." (T5 645, 649, 1889) Ispovedanje greha drugim ljudima se često koristi kao tehnika naknadne manipulacije onima koji su se ispovedili, jer osoba koja zna ispovedane grehe drži od tada tu osobu "u šaci" slepe pokornosti, što znamo iz iskustva katoličkih vernika i njihove odanosti kleru. Još je gore, sramotu povređene gordosti zbog svojih obelodanjenih greha koristiti kao pokretač na sopstveno pokajanje. Profesor na teološkom fakultetu u Beogradu dr Marko Lukić zastupa da bi bez sramote kao motiva pokajanja on bio neodgovorna ličnost, pa zato naglašava potrebu da drugi saznaju njegova iskušenja kroz ispovest: "Dokle god neko drugi ne zna za moj problem... ja nemam odgovornost jednostavno. ... Kada kažemo Bogu u tajnosti ili samom sebi, uvek postoji opcija da se ode natrag, postoji ta odstupnica, ali kada se kaže drugom ... tada već postoji svedok. ... Recimo, ja kažem N.N-u ko sam ja, i onda krenem da se foliram u nekom društvu. Kad on uđe u tu prostoriju, ja ne mogu više. Da li razumete? Zašto? Jer je on svedok. On zna." (M.L. Objasnjenje koraka br. 5) Naravno da takva ispravnost, koja nije utemeljena na ljubavi, već na sujetu, nije nikakav podvig volje i nema nikakvu vrednost pred Bogom, jer nije plod čovekovog izbora Boga ljubavi nasuprot sopstvenoj prirodi, već prirodnog sleđenja slabosti grešne ljudske prirode.

BAVLJENJE TRAUMAMA IZ PROŠLOSTI RADI IZGOVARANJA SOPSTVENE NEODGOVORNOSTI

Duhovna formacija promoviše prebacivanje krivice za sopstvene grehe na druge ljude, roditelje, razočaranja, nezadovoljene potrebe egzistencije, itd, kao kada je Adam za svoj pad optužio Evu, a Eva zmiju. Ignacije Lojola podseća na praroditeljski greh, a profesor na TFB Marko Lukić objašnjava: "Sloboda je kod pronađemo razloge zbog kojih se osećamo na određen način. ... Moramo dozvoliti Bogu da osvetli sva loša i bolna mesta u našoj prošlosti i da nas isceli." (Marko Lukić, Restart program) U knjizi "Granice" ne samo da se izgovaraju gresi osobe, pozivanjem na traume koje je doživela kao dete od strane svojih roditelja, već se roditeljima daje izgovor što su povređeni od strane dvogodišnjeg ili trogodišnjeg deteta, koje se na njih gnevi što mu nisu kupili igračku (Granice, 83). Elen Vajt kritikuje priznanja greha koja su prožeta pozivanjem na okolnosti: "Svakom priznanju svoje krivice on dodaje opravdanje kao izgovor za svoje ponašanje, govoreći da nikad ne bi učinio ono za šta je okrivljen da ga određene okolnosti nisu na to pokrenule. Ovakva priznanja nisu nadahnuta božanskim Duhom i Bog ih ne može prihvatiti. ... Bog ne može da primi priznanje bez iskrenog pokajanja i promene." (Put Hristu, poglavlje "Priznanje") Teška iskušenja i nevolje nisu uzrok greha, već test da li je greh u našem srcu i dalje prisutan. Elen Vajt objašnjava: "Svi imaju prikrivene crte karaktera koje će kroz patnju izaći na videlo. ... Bog dozvoljava da iskusimo tegobe siromaštva i dovodi nas u teške položaje da bi se otkrili nedostaci u našem karakteru i da bi se uglačala njegova surovost." (T7 211) Niko nema izgovora za svoje grešenje, jer umesto da se osloni na svoju palu prirodu, može se verom osloniti na Boga: "Živite u Duhu pa nećete izvršiti požudu tela." (Galatima 5,16) "Možeš da zahtevaš da drugi imaju puno razumevanja prema tebi zbog tvoje ljudske prirode, tvojih iskušenja i proba, i da tražiš izgovor za sebe zbog nasleđenih sklonosti, ali Hristos je dao svoj život zarad čoveka, i nema razloga za neuspeh. ... Znamo da ne možeš pobediti svojom snagom; ali pomoć dolazi od Onoga koji je moćan da spase." (ST, June 17, 1889, par. 11)

PSIHIČKO PRAŽNJENJE POVREĐENOG EGA

Duhovna formacija zastupa bavljenje ranama iz celog dosadašnjeg života kao i davanje oduška neprijatnim osećanjima koje su posledica ranjavanja (povređenosti) sopstvenog sujetnog ili sebičnog Ega. Zastupnici Duhovne formacije ne zastupaju da gnev ranjenog srca treba da se pobedi, već smatraju da treba da se izrazi. Oni ne vide izvor gneva u povređenoj gordosti, niti izvor depresije u osujećenoj sebičnosti, već ljudske grehe izgovaraju neprijatnim okolnostima i zato naglašavaju bavljenje ranama. Elen Vajt upozorava: "Hrišćanin ne sme proučavati svoje emocije, i davati oduška svojim osećanjima, ili će se uskoro sresti sa nezvanim gostom – sumnjom – i biti uhvaćen u zbunjenosti i očajanju. Otarasite se sugestija neprijatelja razmišljajući o neopisivoj dubini ljubavi vašeg Spasitelja." (EGW, Znaci vremena, 3. decembar 1894.) Nasuprot rečima Elen Vajt, svrha ispovedanja drugoj osobi, po zastupnicima Duhovne

formacije, jeste da se postigne sloboda "od negativnih emocija povezanih sa tajnim gresima. ... Pravi mir dolazi kada ne izostavimo nijedan detalj, bez obzira koliko nam sramotno delovao." (Radna sveska br. 5, Program Journey to Wholeness, 38, 43) Treba da priznaš drugoj osobi sve grehe, pa čak i one za koje bi „radije umro nego da ih neko sazna“. (Korak 4, str. 23) „Svaku uvrnutost karaktera, ne zadržavajući ništa“ (Korak 5, 41) A ako nešto zatajiš od sponzora, to će te "progoniti ne dajući ti mira" (Korak 5, 43). Program preti da ako izostaviš i najmanji detalj iz svog života, da ćeš zbog toga "izgubiti sve" (Korak 5, 43). U knjizi "Granice" roditelju koji je povređen gnevom deteta, savetuje se: "Izlijte svoja povređena osećanja pred supružnikom, prijateljem ili Gospodom." (Granice, 83) "Međutim, ukoliko ne ispoljimo svoj gnev pred drugom osobom, ogorčenost i mržnja počinju da pružaju koren. ... Ljudi koji ne mogu da se razgneve kada su zlostavljani, kada se njima manipuliše, ili su kontrolisani, imaju ozbiljan hendikep. ... Bol se mora otkriti i iskazati." (Granice, 102, 160-161, 168) No, psihičkim pražnjenjem, iako se postiže trenutno psihološko rasterećenje, sam greh se još dublje razvija i donosi svoje tragične posledice. Elen Vajt kritički piše o iskušenju njenog supruga Džejmsa Vajta, koji se stalno vraćao na nepravde koje su mu nanela njegova braća u prošlosti: "Ispoljavanjem svojih osećanja na ovakav način on će možda osetiti izvesno privremeno olakšanje; ali to goruću predstavu o težini patnji koje je podneo čini samo još drastičnijom u njegovoj mašti; i stoga greške svoje braće kojima su svakako doprineli ovim njegovim patnjama vidi tako velikima i bolnima da mu se to čini neizdržljivim." (EGW 3T 97)

MANIPULACIJA OSEĆANJIMA KAO POKRETAČEM NA VERSKU REVNOST

Zastupnici Duhovne formacije ne pobeđuju iskušenja jednostavnom verom u Boga koji je obećao oproštenje i silu pokajanja i obraćenja, već čekaju da njihova grešna priroda poželi Boga, inače smatraju svoje odluke neiskrenima. Ukoliko su naši kriterijumi dobra i zla zaista uzvišeni, utemeljeni na zahtevima Božjeg zakona, naš pokušaj da u svom srcu nađemo želju za Bogom i snagu pokajanja, završiće se teškim obeshrabrenjem, jer je naša priroda grešna. Naša jedina nada je da pogled uzdanja držimo neprekidno usmeren ka Hristu. Da bi izbegli obeshrabrenje sobom, zastupnici Duhovne formacije odbacuju uzvišene zahteve zakona i pokušavaju da fanatične motive svoje pale prirode proglase motivom prave ljubavi i da ih koriste kao pokretačku snagu za svoj duhovni život. Umesto pokajanja iz ljubavi, koje bi bilo plod ispravnog poznanja Boga, oni sada pokajanje izazivaju buđenjem osećanja sramote povređene gordosti ili strahom nečiste savesti ili tugom sebičnog ljudskog sentimenta. Sveto pismo upozorava na iskušenje oslanjanja na sopstvenu pravednost: "Jer svedočim da imaju revnost za Boga, ali ne po razumu! Jer ne poznaju pravde Božje i gledajući da svoju pravdu utvrde ne pokoravaju se pravdi Božjoj." (Rimljanima 10,2-3) "Strah kojim me se boje zapovest je ljudska kojoj su naučeni." (Isaija 29,13) "Ili ne mariš za bogatstvo Njegove dobrote i krotosti i trpljenja, ne znajući da te dobrota Božja na pokajanje vodi?" (Rimljanima 2,4) Duhovne vežbe Ignacija Lojole pobuđuju sva tri loša motiva pale ljudske prirode: imaginacijom večnih muka u paklu - pobuđuju strah, zamišljanjem oficira koji je osramotio kralja - pobuđuju gordost kao motiv pokajanja, a zamišljanjem Isusove patnje na krstu zbog naših greha - pobuđuju sentiment. Ako je osoba pokrenuta na versku revnost sebičnim sentimentom, to znači da će učiniti dobro delo drugoj osobi, ne zato što je zaista voli, već zato što će se tada prijatno osećati ili samo zato što je pokreće trenutno prijatno osećanje. U naše vreme, mnogo je češće pobuđivanje sentimenta nego sujete ili krivice. Na primer, i psiholog Julijan Melgoza i teolog Marko Lukić zastupaju zabludu da su emocije pokretači: "Emocije uzrokuju promene, ustvari emocije jesu promena, emocije, moćni pokretač u nama, koji nas tera na akciju da nešto uradimo." (M.L. "Bog vrelog srca", 22.07.2017) Takva shvatanja su suprotna zvaničnoj psihologiji koja razlikuje emocije od motiva, a takođe su suprotna i sa Elen Vajt, koja objašnjava da emocije ne smeju da postanu pokretač: "Mnoge dragocene duše, želeći iskreno da budu hrišćani, još uvek se spotiču u mraku, čekajući da se njihova osećanja snažno pokrenu. Oni čekaju da se posebna promena desi u njihovim osećanjima. Oni očekuju neku neodoljivu silu, nad kojom oni nemaju nikakvu kontrolu, da ih savlada. Oni su prevideli činjenicu da vernik u Hristu treba da radi na svom spasenju sa strahom i drhtanjem." (Elen Vajt, Ms55-1910) Elen Vajt objašnjava da emocija ne sme da postane pokretač, jer će naša dobrota da nestane čim nam neko pokvari osećanja: "Sebičnost je najjači i najosnovniji ljudski impuls, borba duše između saosećanja i žudnje je neravnopravna utakmica; jer dok je sebičnost najjača strast, ljubav i čovekoljublje je prečesto najslabija, i kao po pravilu zlo odnosi pobedu nad dobrim. Zato u našim naporima i darovima za Božje delo nije bezbedno da se upravljamo osećanjima

ili impulsima. Davati ili ulagati napor kada su pokrenute naše simpatije, ili uskratiti naše darove ili službu kada osećanje nisu pobuđena, to je nemudar i opasan put. Ako se upravljamo nagonom ili samo ljudskom naklonošću, tada će biti dovoljno da u par slučajeva naši naponi za druge budu uzvraćeni nezahvalnošću, ili naši darovi budu zloupotrebljeni ili protraćeni, pa da presahnu izvori našeg dobročinstva." (EGW, RH 7. decembar 1886) Prava ljubav nije rezultat izazvanih emocija niti je ona sama emocija, već je rezultat obraćanja motiva srca: "Kad se sopstveno ja potčini Hristu, istinska ljubav spontano izvire. Ona nije emocija ili podsticaj već odluka posvećene volje. Ona se ne sastoji u osećanju već u preobraćenju čitavog srca, duše i karaktera, koji su mrtvi sebi a žive Bogu." (EGW, 6BC 1100, 1101)

ZLOUPOTREBA OSEĆANJA KAO LEKA ZA ISPRAZNO SRCE

Duhovna formacija navodi ljude na zloupotrebu emocija radi opijanja i ugušenja svesti o sopstvenoj duhovnoj ispraznosti. Vernici se navode da traže spasenje u osećanju voljenosti. Ljubav se predstavlja kao kakvo osećanje koje zadovoljava potrebe nepreporođene ljudske prirode. Da bi se dočarala Božja ljubav, izazivaju se osećanja imaginacijom, meditacijom i raznim dodatnim tehnikama. Kada govori o lažnim probuđenjima poslednjeg vremena, Elen Vajt kaže: "U onim crkvama koje će sotona moći da pokori pod svoju lažnu moć izazvaće uverenje da je na njih izliven naročiti Božji blagoslov; u njima će se pokazati veliko religiozno probuđenje. Mnogi će klicati od radosti što Bog radi tako divno za njih, a u stvari to delo potiče od sasvim drugog duha. Sotona će pokušati da pod plaštom vere proširi svoj uticaj na ceo hrišćanski svet. Uzbudivaće se osećanja, istina će se pomešati sa lažju, što će ljude lako zavesti. ... Probuđenje se često izaziva na taj način što se budi mašta, uzbudjuju osećanja i zadovoljava želja za onim što je novo i uzbudljivo. ... Biblija se tumači na takav način koji se sviđa nepreporođenom srcu, a njene svečane i važne istine se smatraju bezvrednim. Ljubav se ističe kao glavna Božja osobina, ali ona se prikazuje kao raznežena sentimentalnost, koja ne pravi razliku između dobra i zla." (Velika borba, poglavlja: Buđenje u novije doba, Spiritizam) Psihijatar Torben Bergland, koji promovise Duhovnu formaciju kroz klubove zdravlja, zastupa da je lek za obolele od bolesti zavisnosti da im se pruži osećanje ljubavi. Time navodi zavisnike da jednu zavisnost samo zamene drugom zavisnošću. Kada zastupa da je koren svake zavisnosti praznina, on ne vidi ispunjenje te praznine u izgradnji zajednice čoveka sa Bogom, već u bliskosti čoveka sa drugim čovekom i u osećanju izazvanom voljenošću: "Priznavanje praznine ili bola kojim pokušavate da upravljate kroz zavisnost može biti pola rešenja. Druga polovina je povezivanje sa drugima, pokrivanje vaših potreba stvarima koje se zaista mogu ispuniti i opažanje vaših pobeda, a ne propusta. ... Pomozite sebi pomažući drugima." (Torben Bergland, tedNEWS) Isto navođenje na traženje spasenja u drugim ljudima nalazimo i u knjizi "Granice": "Ovo je ključna misao. Bog i jedan dobar prijatelj nisu nam dovoljni. Nama je potreban odnos sa čitavom grupom ljudi koji nam daju podršku. ... Oslonite se na njih, crpite snagu od njih. Oslonite se na svoju grupu za podršku." (Henri Klaud, Granice, 118-119. 267) Pored traženja spasenja u drugim ljudima, autori knjige "Granice", navode ljude da traže spasenje i u dobročinstvu: "Istinsko ispunjavanje pronalazimo u davanju drugima." (Granice, 203) No, pravo ispunjenje nije posledica dobročinstva, već njegov preduslov. Da bismo mogli da dajemo drugima iz pravih motiva, mi već moramo biti ispunjeni u Bogu. Zapazimo kako Elen Vajt kritikuje ljude koji su postali robovi navike da vreme provode u društvu, i kako im zamera kako nemaju u sebi moć da budu srećni već očekuju svoju sreću od drugih: "Oni koji vole da provode vreme u društvu najzad postaju robovi te navike. Njihov život sastoji se od oblačenja, posećivanja, zabava, smejanja i zbijanja šala. ... Nesrećni su ako ne doživljavaju nova uzbuđenja. Nemaju u sebi moći da budu srećni već očekuju svoju sreću od drugih..." (EGW, Poruka mladima 430) "Vi možete biti srećni u Njemu čak i ako nemate nijednog prijatelja u ovome svetu." (Lt 2b, 1874. HC 259) Elen Vajt opominje protiv traženja utehe u emocijama: "Ne mislite da je sentimentalizam religija. Otresite sa sebe sva ljudska pomagala i oslonite se čvrsto na Hrista." (HS 137.5) "Ljubav i saosećanje koju bi Isus hteo da mi pružamo drugima, nema ukus sentimentalizma, koji je zamka za dušu; to je ljubav nebeskog porekla." (Sons and Daughters of God, 147)

DRUGI PRILOG

Analiza predmeta „Hrišćanska duhovnost“
i preporučene literature

ANALIZA PREDMETA „HRIŠĆANSKA DUHOVNOST“ I PREPORUČENE LITERATURE

Predmet „Hrišćanska duhovnost“ spada u obavezne predmete na TFB-u. U silabusu ovog predmeta koristi se nebiblijski termin "duhovne discipline", koji se koristi i u pokretu duhovne formacije da označi pojedine duhovne prakse. Ovaj termin odražava pogrešno razumevanje prirode hrišćanskih duhovnih praksi koje je prisutno u pokretu duhovne formacije, prema koje su duhovne prakse poput molitve, proučavanja, posta, osamljivanja¹, zapravo veštine kojima treba ovladati, a ne izraz vere i sredstvo za stupanje u zajednicu sa Bogom i upoznavanje s Njim. Definicija duhovne discipline u udžbeniku-lektiri za ovaj predmet savršeno odražava nakaradno shvatanje uloge duhovne prakse u pokretu duhovne formacije: „Duhovna disciplina je bilo koja aktivnost koja mi pomaže da steknem silu kako bih živeo život koji je Isus iz Nazareta naučavao i pokazivao primerom. Koje su to aktivnosti? Neke su osnovne – osamljivanje, molitveno razmišljanje na osnovu Svetog pisma (Biblije), razvijanje hrišćanske zajednice i služenje (ili "hrišćanski aktivizam")“². I obavezna i preporučena literatura za predmet „Hrišćanska duhovnost“ sadrže nebiblijske koncepte, elemente katoličkog, pravoslavnog i istočnjačkog misticizma, što je sve takođe inkorporirano u nauku pokreta duhovne formacije.

Radni materijal Edukativnog centra za prevenciju negativnih posledica krize "Miomir Jeknić" pod nazivom „Kad Balkanac vidi svoga Boga“ predstavlja obavezan udžbenik-lektiru za ovaj predmet.³ Ovde, između ostalog, nalazimo kompletne rečenice i pasuse preuzete iz knjige Ričarda Fostera (Richard Foster) „Proslava discipline“ i knjige Džona Dibdala (Jon Dybdahl) „Glad“.⁴ Ričard Foster je začetnik pokreta duhovne formacije u protestantizmu; upravo pomenuta knjiga „Proslava discipline“ uvodi duhovne discipline, koje su preoblikovane duhovne vežbe osnivača jezuitskog reda Ignjacija Lojole, na koga se Foster i poziva. Knjiga Glad, pak, uvodi nauku duhovne formacije u adventizam. Ova knjiga je prepoznata u Hrvatskoj kao izuzetno štetna, te je povučena sa Teološkog fakulteta u Maruševcu, gde su i uništeni svi primerci ove knjige, tako da se ona više ne može naći ni u fakultetskoj biblioteci.

Ovaj Radni materijal namenjen je prvenstveno polaznicima Edukativnog centra za prevenciju negativnih posledica krize, koji se pozivaju da svoju nevolju iskoriste u cilju sopstvenog duhovnog napretka. Navodi se da je u materijalu opisan judeo-hrišćanski pristup duhovnosti i duhovnom napretku, ali da se svaki polaznik ohrabruje i bezrezervno podržava i u svakom drugom pristupu koji bi izabrao: „Zato treba podvući, kao što je i napomenuto, da je pristup tako osmišljen da mu je prvenstveni cilj pružanje bezrezervne podrške pojedincu u kretanju prema pozitivnijem duhovnom stanju sa kojim se postovetio, koji god to bio“⁵. Smatram da je naša dužnost, kada se srećemo sa ljudima iz različitih duhovnih miljea (kao što je to slučaj sa korisnicima Edukativnog centra), da im ukažemo na opasnosti i iskušenja nekih popularnih savremenih pristupa duhovnosti i duhovnih praksi, koji su često samo preruseni spiritizam i okultizam, i podstiču egoizam – joga, misticizam, meditacija i slično.⁶ Ako ljudi nisu na tom nivou da im se može objasniti da je tako nešto loše (npr. zato što ne prihvataju Bibliju kao autoritet ili su već ogrezli u ovim prevarnim praksama), onda je neophodno da im bar stavimo do

¹ Osamljivanje je duhovna disciplina koja se u pokretu duhovne formacije vezuje za različite vrste meditacije. Ovi autori se i citiraju u fusnoti 32 ovog Radnog materijala

² Str. 23 Radnog materijala Edukativnog centra za prevenciju negativnih posledica krize "Miomir Jeknić" koji predstavlja udžbenik-lektiru za predmet Hrišćanska Duhovnost (vidi narednu fusnotu).

³ http://www.academia.edu/6075614/RADNI_MATERIJAL_-_Edukativni_centar_za_prevenciju_negativnih_posledica_krize_Miomir_Jeknic

⁴ Ovi autori se i citiraju u fusnoti 32 ovog Radnog materijala

⁵ Str. 3

⁶ Bez obzira što je i jevrejski, katolički i pravoslavni misticizam deo judeo-hrišćanske tradicije, ne smemo ga ni zastupati, ni podržavati, jer je štetan, i u suprotnosti sa verom.

znanja da ne stojimo iza takvih duhovnih pristupa i praksi. Čak i to može imati izvesnog uticaja kod ljudi koji su stekli poverenje u nas.

No, pošto je ovo razmatranje vezano za predmet Hrišćanska duhovnost, i budući da je ovaj materijal namenjen studentima kao obavezan za ovaj predmet, u daljem tekstu ću se osvrnuti na podobnost ovog materijala za razvoj hrišćanske duhovnosti kod studenata. Jedan od očekivanih rezultata poučavanja koji su navedeni u opisu ovog predmeta jeste „naučiti zašto je obnova potrebna i kako se dešava“⁷. Zato treba razmotriti šta ovaj materijal govori o tome kako se dešava duhovna obnova čoveka.

U vezi sa ovim, studenti se (kao i korisnici centra za prevenciju negativnih posledica krize) upućuju na mnoge izvore i autore duhovne formacije: Jon Dybdahl (Džon Dibdal), John Ortberg (Džon Orberg), Henry Cloud (Henri Klauđ), Bill Hybels (Bil Hajbels), na katoličke mistike Terezu Avilsku i Jovana od Krsta. Na Samira Selmanovića upućuje se kao na onoga koji govori o „obogaćivanju drugačijim duhovnim pogledima, bez skretanja u jalovi ekumenistički sinkretizam“ (fusnota 1). Ovaj autor, međutim, ima otvoreno panteističke poglede, izražene upravo u knjizi na koju upućuje Radni materijal: „Možemo li ostati u svom naučenom hrišćanstvu imajući Isusa koga smo prisvojili za sebe ili možemo napustiti hrišćanstvo kao destinaciju, prihvatiti hrišćanstvo kao način života i putovanja u stvarnost gdje je Bog prisutan i živi u svakoj osobi, svakoj ljudskoj zajednici i celokupnoj tvorevini.“⁸

Radni materijal prikazuje, između ostalog, navodne faze duhovnog razvoja kroz koje prolazi čovek, uz neophodnu pratnju duhovnih mentora. Duhovno vođstvo ili mentorstvo je jedna od duhovnih disciplina u pokretu duhovne formacije, koja podstiče zavisnost čoveka od drugih ljudi. Mentorima se pripisuje uspeh ili neuspeh, napredak ili stagnaciju u duhovnom razvoju. Evo samo nekih izjava: „Treće, presudno je da u tom trenutku⁹ razviju snažan odnos sa jednim ili više duhovnih mentora.“ „Pošto je u ovoj fazi¹⁰ mentorstvo izuzetno važno, novim vernicima je potrebno puno pomoći da bi pronašli „pravog“ mentora. Nezdravi mentori mogu nove vernike da odvedu u opasnom smeru. Ako je vaš duhovni mentor Osama bin Laden ili Dejvid Koreš, to može ugroziti čak i vaš goli život. Zbog toga je od najvećeg značaja da nove vernike usmeravaju mentori koji odgovaraju njihovom stepenu duhovnog rasta.“¹¹

Naglasak na poslušnosti, koja se pretežno kvalifikuje kao „poslušnost viziji“ ili „poslušnost pozivu“ (str. 5 i str. 6); budući da smo navodno pozvani da stanemo na put duhovnog napretka kojim se krećemo uz pomoć mentora, poslušnost uključuje i poslušnost mentoru. Iz ovog primera sa Bin Ladenom zaključujemo da je odnos sa mentorom odnos slepe poslušnosti, tako da bi štićenik Bin Ladena bio u opasnosti ako bi mu ovaj predložio da bude bombaš samoubica i sl. Zaključak da je zbog toga od najvećeg značaja da nove vernike usmeravaju mentori koji odgovaraju njihovom stepenu duhovnog rasta implicira još nešto: Bin Laden ili Dejvid Koreš nisu telesni ljudi, samo nisu na odgovarajućem stepenu duhovnog rasta. Slično ovome, Hristove ubice nisu bile telesni ljudi, već su navodno bili tri faze duhovnog razvoja iza Hrista.¹² A kasnijom tvrdnjom da „svaka od ovih faza je prirodna, normalna, dobra i odgovarajuća“¹³, sledi da se i čin Hristovog ubistva može prihvatiti kao prirodan, normalan, dobar i odgovarajući.

Na ovaj i na mnoge druge načine pruža se izgovor za greh. Kao normalno ponašanje u iskušenju navodi se i sledeće: „Ljudi koji prolaze kroz patnju izliće svoju povređenost, frustracije, bes i

7

<http://www.tfb.edu.rs/wp-content/uploads/silabusi/Hriscanska-duhovnost.pdf>

8

Selmanović, S. (2011) It's Really All About God: How Islam, Atheism, and Judaism Made Me a Better Christian, Willey, p.62.

9

tj. na početku duhovnog puta

10

tj. u drugoj fazi duhovnog razvoja

11

„Kad Balkanac vidi svoga Boga“, str.37.

12

„Kad Balkanac vidi svoga Boga“, str. 51.

13

„Kad Balkanac vidi svoga Boga“, str. 51.

usamljenost na takvog pomoćnika” (na mentora)¹⁴. Napuštanje crkve ili hrišćanstva ne pripisuje se odvajanju od Boga i neverstvu, već nedostatku mentora u času iskušenja: „Govoreći iz ličnog iskustva, verovatno četvrtina hrišćanskih pastira napusti crkvu usred mračne noći **jer ne može da pronade odgovarajućeg mentora**, a Božji poziv tumače kao poziv da se napusti ova vera i pređe u drugu, ili pak odluče da napuste (hrišćansku) veru u potpunosti...“¹⁵

Uopšte uzev, i mentori i štićenici su prikazani kao telesni, neobraćeni ljudi u skoro svim opisanim navodnim fazama duhovnog razvoja. Savet da „mentor mora da se odupre iskušenju da uzvraća istom merom“¹⁶ štićeniku koji je u drugoj fazi duhovnog razvoja i koji je „nemoguć“, pokazuje da je i mentor, kao i njegov štićenik, još uvek telesan čovek. Stvar nije ništa boja ni sa štićenicima i vođama u trećoj fazi duhovnog razvoja, koji reaguju na iskušenje na krajnje telesan način: „Vođe u trećoj fazi mogu da se istroše i sagore, mogu da osećaju da ih niko ne ceni i da zbog toga postanu opori i prezrivi. Možda potajno preziru zajednicu koju vode, pa čak i Boga koji ih je upotrebio za neke ciljeve, a mogli su da imaju lakši život.“¹⁷

U skladu ovim, u trećoj fazi duhovnog razvoja čovek je prikazan i kao ponosan i strašno samouveren, ali težina problema u ovoj vazi leži u sledećem: „Slabost u ovoj fazi ogleda se u tome što ćemo se više nego ikad opirati tome da imamo mentora. Vođe iz treće faze ne osećaju potrebu za mentorstvom. Oni su sada “stručnjaci” i mentori drugima, i nemaju potrebu da uče od drugih.“¹⁸ Rešenje za ovaj problem je: „Više od svega, vođama u ovoj fazi je potrebno da progutaju svoj ponos i potraže mentora koji je u fazi četiri ili iznad.“¹⁹ „Mentori iz viših faza u ovom periodu predstavljaju suvo zlato.“²⁰

Telesnost ljudi u trećoj fazi ogleda se i u tome što oni još uvek nisu oprostili: „Vođama u trećoj fazi potrebno je da prepoznaju da Bog svakog poziva da se suoči sa istinom o sebi, da radi na ispravljanju iskrivljenog lika Božjeg u sebi, da dopusti isceljenje rana iz detinjstva, živih rana iz prošlosti, ali i da se isceli od uskraćivanja oproštenja drugima koji su ih povređivali“²¹.” Rešenje koje se nudi za ovo nepraštanje nije pokajanje, vera i primanje pravednosti od Boga, već “Potrebno im je da disciplinovano praktikuju ličnu duhovnost; molitvu, proučavanje svetih spisa, praksu ostalih duhovnih disciplina (Dybdahl, 2011) i svedočenja o tome šta Bog čini u njihovom životu. Više od svega, vođama u ovoj fazi je potrebno da progutaju svoj ponos i potraže mentora koji je u fazi četiri ili iznad.”

Ovde zapažamo mesto duhovne prakse, koja postaje spasitelj, tj. čovek sam sebi postaje spasitelj praktikanjem duhovnih disciplina, među kojima je i rad sa mentorom, čija uloga takođe potiskuje ulogu pravog Spasitelja. Vera i spasonosno poznavanje Boga kroz veru, koji treba da budu u centru naše duhovnosti, stavljeni su na marginu, i o njima se gotovo i ne govori u Radnom materijalu. Umesto toga, pozvani smo da službom disciplinujemo neumerene telesne želje i da razvijamo poniznost²², da želju za čašću i priznanjima morimo službom u tajnosti²³, da iskušenje pobeđujemo osamljivanjem²⁴, da „jačamo duhovne mišiće“ praktikanjem duhovnih

14 “Kad Balkanac vidi svoga Boga”, str. 42.

15 “Kad Balkanac vidi svoga Boga”, str. 41-42.

16 “Kad Balkanac vidi svoga Boga”, str. 38.

17 “Kad Balkanac vidi svoga Boga”, str. 39.

18 “Kad Balkanac vidi svoga Boga”, str. 38.

19 “Kad Balkanac vidi svoga Boga”, str. 39.

20 “Kad Balkanac vidi svoga Boga”, str. 42.

21 Str. 39

22 Str. 33

23 Str. 33

24 Str. 41

disciplina²⁵, da disciplinovano praktikujemo ličnu duhovnost²⁶, da duhovni preobražaj postignemo mudrim vežbanjem²⁷ da progutamo svoj ponos i potražimo mentora.²⁸

Sušтина ovog pristupa, koji predstavlja, možemo slobodno reći, drugo jevanđelje, sažeto je izražena na 23. stranici Radnog materijala: "Prema tome, "duhovne discipline" su aktivnosti koje će – poput upornog vežbanja lestvica i harmonija, omogućiti **lak rast**." Ovakav telesan pristup predstavlja lažno jevanđelje pokreta Duhovne formacije. Duhovni rast i preobražaj predstavljeni su kao da podležu istim zakonitostima kao i telesni rast, jačanje mišića. Duh se ne prima "čuvenjem vere", već delima: **"Ništa ne disciplinuje neumerene telesne želje kao služba, i ništa ne transformišete telesne želje kao služba u tajnosti."**²⁹

„Duhovni rod“ u četvrtoj fazi duhovnog razvoja ogleda se i u čežnji za mentorima: „U četvrtoj fazi mi provodimo više vremena nasamo, volimo da proučavamo duboko i da se molimo. Čežnemo za mentorima koji su ranije hodali tim putem i koji nam mogu pomoći da prokopamo ispod površine.“ Vezanost za ljude, međutim, prema apostolu Pavlu, predstavlja znak telesnosti, a ne duhovnosti: „Jer kad govori ko: ja sam Pavlov; a drugi: ja sam Apolov; niste li telesni?“ (1. Korinćanima 3,4) Sličan je i opis čoveka u drugoj fazi duhovnog razvoja: „Osobe u drugoj fazi u duhovnom sazrevanju osećaju snažnu potrebu da slede nekog.“³⁰

Da je čovek i u četvrtoj fazi navodnog duhovnog razvoja i dalje telesan dokazuje i njegov sebičan odnos prema ljudima: „Što se duhovnog života tiče, ljudi u četvrtoj fazi skloni su da budu nestrpljivi kada se suoče sa plitkim odnosima. Oni žele da što brže dođu do bliskosti. Tu se dešava pravi rast³¹.“ Nestrpljivost u odnosu sa drugim ljudima koji ne mogu da zadovolje čovekove navodne duhovne aspiracije pokazuje da čovek još uvek traži odnos s drugima radi sebe samoga, a ne u cilju službe drugima. Zapazite da se duhovni rast, prema prethodnom navodu, dešava zahvaljujući bliskosti s ljudima.

Vrlinama i zaslugama mentora nikad kraja: „Uz pomoć mentora koji je na višem nivou, i uz dosta osamljivanja, ljudi iz četvrte faze mogu dovoljno da uzrastu da budu spremni za sledeću fazu.“ „Mentori mogu da pomognu ljudima u petoj fazi da nastave svoj duhovni razvoj hrabreći ih da na sve i na svakog gledaju Božjim očima i kroz sočiva Njegovih otkrivenja. Kada drugi ne razumeju šta Bog radi u njihovom životu, treba ih ohrabriti da zauzmu Hristov stav "baš me briga"“³²

Prethodni navod je gotovo hulan i pokazuje nerazumevanje karakteristično za ljude koji u osećanjima vide pokretač i snagu za ispravno postupanje (karakteristika duhovne formacije³³). Hristov stav nepokolebljive poslušnosti i odanosti Bogu u situacijama kada su božanska očekivanja bila u sukobu sa ljudskim razumevanjem i očekivanjima autor pripisuje njegovoj navodnoj ravnodušnosti i neosetljivosti prema očekivanjima ljudima, umesto principijelnosti. Dok se u situacijama kada su se ljudska očekivanja sukobljavala sa Božijim Isus ponašao principijelno, on nije bilo neosetljiv prema očekivanjima ljudi, jer nije bio neosetljiv prema njima.

25 Str. 24

26 Str. 39

27 Str. 21

28 Str. 39, savet vođama u trećoj fazi navodnog duhovnog razvoja.

29 Str. 33

30 Str. 37

31 "Kad Balkanac vidi svoga Boga", str. 44.

32 "Kad Balkanac vidi svoga Boga", str. 46.

33 Slično i u propovedi 16.9.2017. „Anatomija srca“ na kucamolitve.org, gde se navodi da je Isus bio ravnodušan prema ovozemaljskoj sudbini Jovana Krstitelja, te zbog toga nije ništa preduzeo da ga spase. Ovo tumačenje ružno predstavlja Hrista. Postupanje iz principa i potrebe, uprkos osećanjima, potpuna je nepoznanica zastupnicima Duhovne formacije

Autor se deklariraše kao zastupnik bogocentričnog pristupa duhovnosti, te navodi da hrišćanin treba da teži da postane otelotvorenje dobrote, istine i lepote Carstva Božjeg ovde i sada. Međutim, ideal i krajnja faza duhovnog razvoja kako je prikazan u daljem tekstu ne odgovara ovim uvodnim tvrdnjama. Ovu fazu navodno odlučuje sloboda od briga, želja i ambicija, mir i zadovoljstvo:

„Ljudi u šestoj fazi možda se neće u potpunosti odreći materijalnog, ali im je ono svakako manje potrebno nego drugima. Oslobođeni su od onog što druge ispunjava brigom i zebnjom. Ako vam materijalno nije neophodno da biste bili zadovoljni, nećete se bojati da ga izgubite i nećete jadikovati ako se to dogodi. Oni poseduju unutrašnji mir, zadovoljstvo koje izgleda ništa ne može da poremeti. Nemaju ambicije da budu poznati, bogati, uspešni, zapaženi, usmereni na cilj pa čak ni duhovni. Ne obeshrabruju se dok ih drugi kritikuju zato što je njihovo unutrašnje ja ukotvljeno u Božjoj ljubavi i odobravanju.“³⁴

Ovaj ideal više liči na nirvanu, po budističkom učenju blaženo stanje konačnog oslobođenja od patnje i zemaljskih strasti, nego na brižnost i predanost službi Bogu i bližnjima i hrišćanski ideal dostizanja visine rasta Hristovog. Elemente istočnjačkog misticizma nalazimo i u navodnoj četvrtoj fazi duhovnog razvoja, koja se naziva „putovanje ka unutra“.³⁵ Sličnu namenu ima i naročito iskušenje nazvano „mračna noć duše“: „Rezultat mračne noći duše jeste putovanje ka unutra kako bi se otkrilo pravo ja, prava svrha zbog čega smo ovde.“³⁶

„Mračna noć duše“ je termin koji se koristi u katoličkom misticizmu, i označava specifično depresivno stanje u koje upadaju oni koji se bave meditacijom. To stanje je vezano isključivo za praksu meditacije, te je dobro poznato u svim mističnim tradicijama, bez obzira na religiju kojoj ta tradicija pripada. Čak i agnostici i ateisti koji se bave meditacijom doživljavaju slična duhovna iskustva.

Međutim, ovo iskustvo se u Radnom materijalu pripisuje, osim majci Terezi (koja ga je zaista imala kao posledicu intenzivnog kontemplativnog života), i biblijskim ličnostima, Jovu i Iliji. Ovo teško i depresivno iskustvo, prožeto krajnjim neverstvom, u Radnom materijalu se predstavlja kao normalno i očekivano u duhovnom razvoju. Ono se, što je najgore, pripisuje dobrome Bogu, i tumači kao Njegov poziv pojedincu da „krene u veće dubine s Njim“.³⁷

Elemente katoličkog misticizma nalazimo i u preporučenoj duhovnoj disciplini tzv. „molitveno čitanje“³⁸ (lectio divina). Džon Dibdal u knjizi „Glad“ piše da je koristio ovu monašku disciplinu kao sredstvo uvođenja meditacije i pomaganja ljudima da uvide njenu vrednost.³⁹ Po rečima samih katolika lectio divina je ekumenska stragija za ujedinjenje svih hrišćana. Na pitanje kako možemo da učinimo traganje za jedinstvom ponovo uzbudljivim britanski vodeći katolički časopis daje odgovor: „Zajednička Lectio divina.“⁴⁰ Zapažamo i elemente pravoslavnog misticizma, u izjavi o potrebi „da se naša religija preseli iz uma u srce“⁴¹, kao i u opisu četvrte faze duhovnog razvoja: „U izvesnom smislu osoba doživljava *spuštanje duhovnosti iz uma u srce*. Sve ovo liči na drugo novorođenje.“⁴²

34 „Kad Balkanac vidi svoga Boga“, str. 49

35 „Kad Balkanac vidi svoga Boga“, str. 42.

36 „Kad Balkanac vidi svoga Boga“, str. 42.

37 „Kad Balkanac vidi svoga Boga“, str. 40.

38 Npr. „Kad Balkanac vidi svoga Boga“, str. 24, 28 uporedi: <https://biskupijakrk.hr/?p=2221>, ili <http://www.sestre-sv-kriza.hr/index.php/o-nama/samostanska-crkva/item/287-lectio-divina-bo%C5%BEansko-%C4%8Ditanje>

39 Dibdal, Glad, Peto poglavlje: Molitva i meditacija, drugi deo, „Priručnik“ za meditaciju.

40 The Catholic Herald, 16.01.2009: „The Bible can put new zest into ecumenism“

41 „Kad Balkanac vidi svoga Boga“, str. 42.

42 „Kad Balkanac vidi svoga Boga“, str. 43.

U skladu s naukom Duhovne formacije, Radni material promoviše potpuno otkrivanje pred bliskom osobom (potpuno ispovedanje čoveku), kao izraz naročite bliskosti, bliskosti koja je doživela svoj najviši razvoj. “Sedmu fazu predstavlja potpuna bliskost, kada među nama ne postoje nikakve tajne”⁴³ Ova izjava, u kontekstu gradacije stepena bliskosti, i u kontekstu u kome je bliskosti suprotstavljena površnosti u odnosima, sugeriše da je ovako nešto najdublji, najvredniji i najpoželjniji mogući odnos između dve osobe.

Osim nebiblijskih učenja, ovom materijalu možemo zameriti i nedostatak biblijskog učenja o Zakonu, opravdanju verom i posvećenju verom zahvaljujući Hristovoj žrtvi, tj. o zaslugama Hristove otkupiteljske smrti i njihovoj primeni na život pojedinca i na njegovu duhovnost. Zbog toga ovaj materijal nije podesan da za razvijanje bilo čije duhovnosti, a kamoli duhovnosti studenata Teologije. Samim tim ni predmet Hrišćanska duhovnost neće ostvariti svoju deklarativnu namenu, „da na osnovu biblijskih i teoloških temelja integriše teoriju, veru i duhovnu praksu u život svakog studenta i time ga osposobi za svrsishodniju službu Bogu i bližnjima“. Štaviše, ovako koncipiran predmet truje studente opasnim zabudama i jeresima, odvrćajući ih i otpađujući ih od Hrista, i time ih realno onesposobljavajući u duhovnom rastu.

⁴³ “Kad Balkanac vidi svoga Boga”, str. 43.